

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

***Бібліотека вищого
навчального закладу в
контексті сучасності***

(Збірник матеріалів
науково-практичної конференції
28 серпня 2008р)

Рівне 2008р.

УДК 027.7
ББК 78.34(4Укр)
Б 59

Бібліотека вищого навчального закладу в контексті сучасності:
збірник матеріалів науково-практичної конференції, 28 серпня 2008 р. /
ред. С.Н.Грипич, Г.П.Семенюк. – Рівне: РДГУ, 2008. – 62с.

Відповідальний за випуск:

Грипич С.Н. –
директор наукової бібліотеки
РДГУ

Комп'ютерна верстка:

Дзінько В.О. –
інженер-програміст

Рецензенти:

Ясьмо В.Д. –
кандидат педагогічних наук,
професор РДГУ

Ярошук В.П. –
директор Рівненської
державної обласної наукової
бібліотеки, кандидат
історичних наук

Збірник складений на основі матеріалів наукової конференції, проведеної науковою бібліотекою за участю кафедри бібліотекознавства і бібліографії РДГУ. До нього увійшли тексти доповідей, у яких детально розглядається діяльність університетської бібліотеки в контексті сучасності та перспектив її подальшого розвитку.

Затверджено науково-методичною радою бібліотеки РДГУ
Протокол № 8 від 18 вересня 2008р.
Рекомендовано до друку науково-методичною радою РДГУ
Протокол №2 від 12 листопада 2008р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31

праці Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. – К., 2005. - Вип.14. - С.7-20.

4. Колкова Н.И. Электронные учебные издания как объект книгораспространения и формирования библиотечных фондов / Н.И.Колкова, Э.Н.Огнева // Научные и технические библиотеки. - 2006. - №3. - С.80-86.
5. Артемов Ю. Формирование электронных фондов документов в библиотеках / Ю.Артемов // Бібліотечний форум України.- 2007. - №4. - С.13-16.
6. Хахалева Н.И. Формирование библиотечного фонда в электронной среде: концептуальный подход / Н.И.Хахалева // Библиотековедение. - 2006. - №3. - С.38-41.
7. Шубников И.К. Использование библиотечного мониторинга прогнозирования комплектования фонда вузовской библиотеки / И.К.Шубников // Научные и технические библиотеки. - 2006. - №7. - С.29-38.

УДК 025.5:027.7+025.34:027.7

Ю.А.ГУЧ

*бібліограф наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету,
аспірант Рівненського
державного гуманітарного
університету*

ДОВІДКОВО-ПОШУКОВИЙ АПАРАТ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЯКІСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ

Резюме. В статті аналізується структура та використання довідково-пошукового апарату в бібліотеці РДГУ.

Ключові слова: довідково-пошуковий апарат, бібліотека РДГУ, довідково-бібліографічний фонд, каталоги, картотеки.

Довідково-пошуковий апарат (ДПА) — це сукупність традиційних і електронних довідкових і бібліографічних видань, бібліотечних каталогів і картотек, які використовуються при обслуговуванні читачів для пошуку необхідної інформації. Він

являється основою всієї діяльності бібліотеки, і від його раціональної організації залежить оперативність, повнота і точність задоволення запитів читачів. Науково організований ДПА — необхідна основа всієї бібліографічної діяльності бібліотеки. ДПА дозволяє встановити наявність необхідного видання у фонді бібліотеки, підібрати літературу по темі, уточнити бібліографічні дані про окремі твори друку, знайти ті чи інші цифри, факти, дати [1].

В структурі ДПА бібліотеки РДГУ можна виділити такі складові елементи:

1. Довідково-бібліографічний фонд
2. Система каталогів і картотек
3. Фонд виконаних довідок.

Довідково-бібліографічний фонд (ДБФ) — це частина ДПА бібліотеки, що вміщує матеріали керівного і директивного характеру, довідкові видання, бібліографічні посібники, необхідні для здійснення різних процесів бібліографічної діяльності [2].

Законодавчі та нормативні матеріали — це частина ДБФ, яка являє собою зібрання керівних документів органів державної влади та управління, наукової літератури оглядового характеру.

Бібліотека РДГУ постійно отримує поточне видання «Відомості Верховної Ради України», «Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України» та «Бюлетень Вищої атестаційної Комісії України». Деякі законодавчі та нормативні матеріали публікуються в таких газетах, як: «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Вільне слово», «Вісті Рівненщини», «Сім днів».

Нововведенням у роботі бібліотеки є використання з 2001 р. нормативно-правової повнотекстової бази даних (БД) «Консультант». Юридична інформаційно-пошукова система «Консультант» призначена для роботи з правовою інформацією.

Працівники бібліотеки РДГУ велике значення надають комплектуванню фонду бібліографічними виданнями. У бібліотеку надходять такі державні поточні бібліографічні показники: «Літопис книг», «Літопис журнальних статей», «Літопис газетних статей», «Літопис авторефератів дисертацій». Комплектується бібліотека і посібниками видавничо-книготорговельної бібліографії, науково-допоміжними, рекомендаційними та біобібліографічними показниками. Працює бібліотека РДГУ і у галузі видавничої діяльності. З 2001 р. бібліотека розпочала випуск бібліографічних посібників. Усі бібліографічні посібники випускаються з метою полегшення навчальної діяльності студентів, а також наукової діяльності аспірантів та викладачів РДГУ. Посібники являють собою

переліки літератури з актуальних тем і проблем, яка наявна у фондах самої бібліотеки. Створення посібника з певної теми полегшує пошук літератури, адже уся інформація вже зібрана в одному місці, а не розпорошена по структурних ланках ДПА. Це, в свою чергу, сприяє оперативності пошуку інформації, що є позитивом ДБО.

Добре укомплектована бібліотека довідковими виданнями, у яких можна знайти потрібну, цінну інформацію. Бібліотека РДГУ комплектується, в першу чергу, тими довідковими виданнями, які забезпечують навчально-виховний і науковий процес студентів і викладачів університету.

Важливою складовою частиною ДПА бібліотеки РДГУ є система каталогів і картотек. Система каталогів бібліотеки РДГУ включає: генеральний алфавітний каталог, генеральний систематичний каталог, алфавітні і систематичні каталоги відділів обслуговування, генеральну систематичну картотеку статей, каталог книг на іноземних мовах та інші каталоги і картотеки (тематичні, спеціальні, жанрові тощо). З 1 липня 2002 р. у бібліотеці РДГУ розпочато формування електронного каталогу за допомогою комп'ютерної програмної системи «УФД/Бібліотека». В базу даних електронного каталогу входять книги, видання, що продовжуються, картографічні видання, брошури, електронні ресурси, журнальні статті та статті зі збірників. Нові надходження вносяться в електронний каталог по надходженні літератури в бібліотеку.

Характерною рисою картотек РДГУ є висока насиченість актуальним інформаційним матеріалом. Основне завдання картотек розкрити зміст періодичних видань і збірників і, таким чином, ввести в обіг великий масив друкованого матеріалу, вони оперативніше, ніж каталоги, відбивають динаміку суспільно-політичного й культурного життя країни, досягнення науки і техніки. Головною картотекою бібліотеки РДГУ є Генеральна систематична картотека статей.

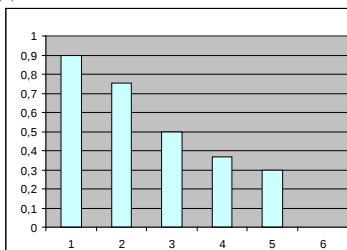
Кожен, хто приходить у бібліотеку РДГУ, звертаються до каталогів і картотек. Бібліографи консультують читачів по роботі з каталогами та картотеками, допомагають виконати найбільш складні запити, навчають індивідуально тих, хто в перший раз прийшов у бібліотеку і потребує допомоги. Але цього явно недостатньо. Усвідомивши складність ситуації і, бажаючи надати ефективну допомогу читачам, ми вирішили з'ясувати їхні думки в ході анкетування.

Нами була складена анкета з 14 питань, опитано 300 чоловік.

З них 60% опитуваних студентів; 10% бібліотекарів; 16,6% ліцеїстів; та 13,4% викладачів.

У ході опитування ми одержали наступні результати:

- o Довідково-пошуковим апаратом, користуються всі опитувані -100%.
- o Користувачі бібліотеки РДГУ, найчастіше користуються:
- o Бібліотечними каталогами - 90%
- o Картотеками бібліотеки - 75,3%
- o Законодавчими та нормативними матеріалами - 50%
- o Бібліографічними посібниками – 36,6 %
- o Довідковими виданнями – 30 %



Таким чином, читачі бібліотеки найчастіше користуються бібліотечними каталогами, а найрідше довідковими виданнями бібліотеки.

За допомогою до бібліографа звертаються 70% читачів, 23,3% респонденти пошук інформації можуть здійснити самостійно - це, в основному, бібліотекарі, і 6,7% користувачів бібліотеки не завжди звертаються до бібліографа.

90% респондентів воліють користуватися електронним каталогом, розраховуючи на більш швидкий і ефективний пошук, і лише 10% бажають користуватися традиційним картковим каталогом.

Проаналізувавши використання каталогів та картотек бібліотеки РДГУ, можна зробити такий висновок: 6,7% читачів бібліотеки користуються всіма каталогами та картотеками, які є в бібліотеці. 36,6% користувачів користуються лише електронним каталогом, а 10% користувачів взагалі не користуються електронним каталогом, а хочуть користуватися лише традиційними картковими каталогами та картотеками. 43,3% користувачів користуються і електронним і систематичним каталогом. 36,7% читачів користуються алфавітним, систематичним та електронним каталогом. 33,3% постійно користуються алфавітним, систематичним, електронним каталогом та систематичною картотекою статей. 20% опитуваних користуються алфавітним, систематичним, електронним каталогом, систематичною

картотекою статей та ін. Найбільше читачі користуються електронним каталогом, найменше картотекою рецензій та картотекою назв художніх творів.

При пошуку по предметних рубриках виникають наступні труднощі: формулювання предмета пошуку — 65%; мало посилань і відсилань між повсякденною лексикою і науковими термінами - 15%; складна структура рубрик - 12%; ніяких труднощів при пошуку по предметних рубриках немає у 7%.

Законодавчою базою даних «Консультант» користується 60% опитуваних, 40% не користується, з них 3% не знають про те, що така база даних в бібліотеці є.

Бібліографічними посібниками користується 36,6%. З них:

10% користуються бібліографічними посібниками наявними в університетській бібліотеці, а 26,6% користуються бібліографічними посібниками, виданими бібліотекою.

Аналіз анкет дозволяє зробити наступні висновки. Довідково-пошуковим апаратом бібліотеки користуються всі читачі бібліотеки. Найчастіше користуються електронним каталогом, незважаючи на те, що в бібліотеці РДГУ лише одне автоматизоване робоче місце для читачів. Досить часто до електронного каталогу утворюються черги. Тому в бібліотеці бажано збільшити кількість терміналів і поставити принтер для роздруківки листків читацьких вимог.

Багато проблем виникає при предметному пошуку в електронному каталозі, тому потрібні докладні інструкції з предметного пошуку (аналогічні інструкціям із введення предметних рубрик), консультантам-бібліографам і читачам повинні бути надані можливості користуватися галузевими списками предметних рубрик.

Відомості, отримані в результаті опитування, допоможуть підвищити якість і рівень довідкового обслуговування, створити для читачів більш комфортне інформаційне середовище.

Проаналізувавши ДПА бібліотеки РДГУ, можна сказати, що ця ділянка роботи у бібліотеці організована на належному рівні. Про це свідчить навіть те, що до бібліотеки РДГУ звертаються користувачі інших ВНЗ Рівного, які не можуть знайти потрібної інформації у своїх бібліотеках.

Оскільки ДПА є основою довідково-бібліографічного обслуговування, то працівники бібліотеки намагаються з максимальною повнотою задовольняти запити користувачів, і роблять вони це за допомогою різних структурних елементів ДПА. Вся довідково-бібліографічна робота бібліотеки РДГУ обліковується в журналі обліку довідково-бібліографічної роботи. Об'єктом обліку є

разові бібліографічні та фактографічні запити та відповіді на них. Такий облік дає можливість аналізувати проведену роботу, виявляти недоліки і планувати роботу на наступний рік. Майже у всіх випадках запити читачів задовольняються. Запит може бути незадоволений лише в тому випадку, коли працівнику не зрозумілий зміст запиту і сам користувач не може точно його сформулювати.

Таким чином, можна сказати, що на сьогоднішній день ДПА бібліотеки є важливою складовою якісного інформаційного забезпечення навчального та наукового процесів РДГУ, а бібліотека є потужним навчальним, науковим та інформаційним центром, завданням якого є сприяння науковій та навчальній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Моргенштерн И. Г. Справочно-библиографический аппарат библиотеки // Советская библиография — 1982. — № 2. — С.22-32.
2. Справочник библиографа / науч. ред. А. Н. Ванеев, В. А. Минкина. — 2-е изд., перераб. и доп. — СПб. : Профессия, 2003. — 560 с.

УДК 025.3:004

Н.Б.КОЛОМІЄЦЬ

*Зав. відділом наукової обробки
документів наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету*

КАТАЛОГІЗАЦІЯ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Резюме. В статті аналізується робота по створенню електронного каталогу бібліотеки РДГУ, його стан і перспективи.

Ключові слова: комп'ютерні технології, електронний каталог, редагування, ключові слова, предметні рубрики.

Якість освіти, її доступність, відповідність потребам конкретної особистості, вирішальною мірою визначають стан сучасного суспільства.